

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 3/2002 rd

Statsrevisorernas berättelse för 2000

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 december 2001 statsrevisorernas berättelse för 2000 (B 15/2001 rd) till finansutskottet för beredning.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts av finansutskottets förvaltnings- och granskningsdelegation, skattedelegation, kultur- och vetenskapsdelegation, social- och arbetsdelegation och bostads- och miljödelegation.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- statsrevisorernas ordförande Kari Urpilainen, vice ordförande Kari Kantalainen, statsrevisor Kari Myllyniemi, statsrevisor Raimo Mähönen och statsrevisor Ola Rosendahl
- kanslichef Mauri Lehmusto, statsrevisorernas kansli.

Förvaltnings- och granskningsdelegationen har hört

- kanslichef Mauri Lehmusto, inspektionsråd Ilkka Tenhiälä, överinspektör Nora Grönholm, överinspektör Raimo Laitinen och överinspektör Kari Kauppinen, statsrevisorernas kansli
- regionutvecklingsdirektör Pekka Urjanheimo och beredskapsdirektör Janne Koivukoski, inrikesministeriet
- konsultative tjänstemannen Kirsti Vallinheimo, finansministeriet

- undervisningsråd Jussi Pihkala, undervisningsministeriet
- ekonomidirektör Marja Heikkinen-Jarnola, kommunikationsministeriet
- konsultative tjänstemannen Annukka Lehtonen, handels- och industriministeriet
- konsultative tjänstemannen Pekka Tiainen, arbetsministeriet
- avdelningschef Jouko Lankinen, Sydöstra Finlands arbetskrafts- och näringscentral
- utvecklingschef Tuija Johansson, Lapplands arbetskrafts- och näringscentral
- chefen för sysselsättningsärenden Matti Pelto, Birkalands arbetskrafts- och näringscentral
- avdelningschef Martti Telkki, Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentral
- direktör Jyrki Landstedt, Nödcentralsverket
- generaldirektör Jarmo Ratia, Lantmäteriverket
- utvecklingschef Henri Grundsten, Teknologiska utvecklingscentralen
- direktör Jussi Iivesmäki, Utlänningsverket
- räddningskommendör Markus Grönholm, Helsingfors stads räddningsverk
- professor Antti Paasio, Åbo handelshögskola
- professor Vesa Routamaa, Vasa universitet
- generalsekreterare Anders Blom, Familjeföretagens förbund rf
- ordförande Mirja Erlund, Yrittäjänäisten keskusliitto ry
- direktör Risto Suominen, Företagarna i Finland rf
- ekonomie licentiat Reijo Kaakkolammi.

Kultur- och vetenskapsdelegationen har hört

- undervisningsråd Hannu Sirén, undervisningsministeriet.

Social- och arbetsdelegationen har hört

- överinspektör Viveca Arrhenius och äldre regeringssekreterare Riitta Kuusisto, social- och hälsovårdsministeriet
- utvecklingschef Päivi Voutilainen, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården
- socialråd Elli Aaltonen, Länsstyrelsen i Östra Finlands län
- länsocialinspektör Aimo Hirsiaho, länsstyrelsen i Västra Finlands län

- ombudsman Pirkko Karjalainen, Centralförbundet för de gamlas väl
- projektkoordinator Maria Malmi och juris licentiat Yrjö Mattila, Närståendevårdare och vänner rf
- sakkunniga Eeva-Liisa Virnes, Finlands Kommunförbund.

Bostads- och miljödelegationen har hört

- utvecklingsdirektör Markku Tahvanainen och finansieringsöverinspektör Timo Tähtinen, miljöministeriet
- planeringschef Olavi Lehtinen, Statens bostadsfond.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Nödcentralreformerna

Det främsta syftet med nödcentralreformerna är att befolkningen skall få alla de nödcentralstjänster de behöver på ett och samma telefonnummer och i samma central. Myndigheterna förväntas samarbeta bättre vid olycksfall och i andra situationer när nödcentralfunktionerna koncentreras till gemensamma centraler.

Enligt lagen om nödcentraler skall verksamheten vid nödcentralerna ordnas och centralerna placeras så att deras verksamhet är möjlig också under undantagsförhållanden. När lagen stiftades upplystes riksdagen om att den mest rationella lösningen oftast är att nödcentralen placeras i anslutning till ortens ledningscentral för undantagsförhållanden.

Enligt berättelsen och den information utskottet fått är det av tekniska, ekonomiska eller funktionella skäl inte alltid möjligt att förlägga nödcentralerna i anslutning till länens ledningscentraler. Finansutskottet håller med statsrevisorerna om att den utredning riksdagen fick när lagen stiftades grundade sig på uppenbart bristfälliga uppgifter på denna punkt.

En annan premis för lagen om nödcentralerna var att centralerna skall kunna inrättas med de pengar som föreslogs i motiveringen till lagen om nödcentraler och inom statens utgiftsramar. Färska uppgifter pekar på att det på många orter i praktiken krävs nybyggen för att nödcentralerna skall kunna inrättas. Byggandet ger, som statsrevisorerna påpekar, upphov till merkostnader för den offentliga ekonomin. Finansutskottet menar att den information riksdagen fick när lagen stiftades var vilseledande på denna punkt.

Helsingfors nödcentral omfattas inte av lagen om nödcentraler. Detta är ett resultat av ett förslag från de kommuner som ingår i centralen. Nyland är uppdelat i två nödcentralskretsar, Helsingfors kommunala nödcentralskrets och Nylands nödcentralskrets. Dessutom finns inom området tre polisalarmeringscentraler.

På sikt leder det avvikande arrangemanget i huvudstadsregionen till att man på annat håll i landet har ett enda larmnummer som tillhåller alla slag av nödcentralstjänster medan man inom huvudstadsregionen har två nummer. När riksdagen behandlade lagen om nödcentraler förutsatte den att organiseringen av huvudstadsregionens nödcentralverksamhet utvärderas på basis av erfarenheterna av systemet med sammanslagna nödcentraler i en utredning som

skall lämnas till riksdagen före utgången av 2003. I utredningen bör finnas en rad alternativ till hur verksamheten kan läggas upp. Enligt finansutskottets åsikt bör ett av alternativen vara att utreda om statens nödcentralsverksamhet kunde utvidgas till huvudstadsregionen. Om utredningsarbetet utmynnar i lösningar som kräver ändringar i lagstiftningen, bör dessa göras med det snaraste för att undvika onödiga investeringar.

Statens fastighetsverksamhet (Senat-fastigheter)

Statsrevisorerna konstaterar att statens fastighetsverk och dess efterträdare Senat-fastigheter fått utstå kraftig kritik för sin verksamhet i offentligheten. Senat-fastigheters roll på marknaden har utvecklats i enlighet med statens fastighetsstrategi: merparten av de fastigheter där statens verk och inrättningar bedriver verksamhet är i dess besittning. Statsrevisorerna anser det befogat och ändamålsenligt med tanke på Senat-fastigheters framtida verksamhet och utvecklingsbehov att dess position på fastighetsmarknaden i vårt land kartläggs genom en opartisk, utomstående bedömning.

Finansutskottet hade tillgång till statsrevisorernas berättelse när det lämnade sitt betänkande (FiUB 37/2001 rd) om årets budget. Utskottet ansåg att den bedömning statsrevisorerna föreslagit bör fås i gång med detsamma för att eventuella observationer och rekommendationer skall kunna beaktas också i den aktuella revideringen av lagen om statens affärsverk och den därpå följande översynen av de affärsverksspecifika lagarna.

Finansministeriet och handels- och industriministeriet har tillsatt en utredningsman för uppdraget. Mandattiden utlöper den 30 april 2002, då den omfattande och detaljerade bedömningen skall vara klar på alla punkter. Finansutskottet ser med tillfredsställelse att den bedömning som förutsätts i budgetbetänkandet fås i gång utan dröjsmål. Slutsatserna om de fortsatta åtgärderna måste dras så fort bedömningsarbetet är klart, menar utskottet.

Yrkeshögskolorna

Berättelsen lyfter fram ett tungt vägande område inom vår utbildningspolitik, yrkeshögskolorna. Berättelsen ger en sammanfattande bild av yrkeshögskoleväsendet och för ett resonemang kring en del utvecklingsbehov. Utskottet påpekar att yrkeshögskolorna utvecklats ända från begynnelsen under hela 1990-talet. Just nu pågår en internationell undersökning av de finländska yrkeshögskolorna. Resultaten kommer att vara tillgängliga i juni i år. Regeringen avser att under hösten lämna en proposition till riksdagen om en revidering av hela yrkeshögskolelagstiftningen. Därför går utskottet i detta sammanhang inte närmare in på behovet att utveckla yrkeshögskoleväsendet.

Yrkeshögskolorna har enligt utskottet en synnerligen viktig funktion i det finländska samhället och som utbildare av yrkesproffs för arbetslivet. Yrkeshögskolorna bör utvecklas för att kunna profilera sig som experter på arbetslivet och utvecklingen där. Det gäller att höja utbildningsnivån och förbättra kvaliteten. Bättre villkor för undervisningsanstalterna kräver bl.a. att missförhållandena i förvaltningen och finansieringsystemet undanröjs.

I berättelsen tas upp en del problem kring mervärdesskatten. Utskottet konstaterar att lagstiftning genom vilken återkrav hos kommunerna av mervärdesskatteåterbäring slopas trädde i kraft den 1 januari 2002.

Nettobudgetering

Precis som den tidigare regeringsformen tillåter vår två år gamla grundlag nettobudgetering. Det kan genom lag bestämmas att budgeten får innehålla inkomstposter eller anslag som motsvarar skillnaden mellan inkomster och utgifter vilka står i direkt samband med varandra. Enligt budgetföreskrifterna kan nettobudgetering tillämpas vid de ämbetsverk och inrättningar vars redovisning producerar uppgifter både om ämbetsverkets totala kostnader och om separata kostnader för den avgiftsbelagda verksamheten.

Som statsrevisorerna framhåller markerar nettobudgeteringen ämbetsverkens och inrätt-

ningarnas självständighet och ekonomiska resultatansvar. Den har lett till att kostnadsmedvetenheten ökat avsevärt samtidigt som man insett vilken betydelse inkomstfinansieringen har för finansieringen av verksamheten. Nettobudgeteringen är följaktligen ett viktigt instrument för att nå kostnadseffektivitet.

Statsrevisorerna nämner också en del problem med nettobudgetering, t.ex. avsaknaden av möjligheter till flexibilitet i bokslutsskedet, osäkerheten i inkomstfinansieringen och finansieringen av stora utvecklingsinvesteringar. Vid en del ämbetsverk är det svårt att ha kontroll på den avgiftsbelagda verksamheten till följd av inkompatibla data- och ekonomiförvaltningssystem inom förvaltningen. När dessutom en del av prestationerna är avgiftsbelagda och en del avgiftsfria kräver en övergripande tillförlitlig uppföljning avsevärda resurser.

Fördelen med bruttobudgetering är enligt statsrevisorerna att anslagsstyrningen är klar när den avgiftsbelagda verksamhetens omfattning behöver styras kvantitativt. Bruttobudgetering är fortfarande den ledande principen när budgeten görs upp, ett faktum som backas upp av alla centrala statsekonomiska normer i grundlagen.

Finansutskottet konstaterar att riksdagens budgetmakt försvagats i och med nettobudgeteringen. Enligt Statens revisionsverk har nettobudgeteringen i praktiken försämrat den information som riksdagen får då den fattar beslut om budgeten samtidigt som ämbetsverken tagit över en del av riksdagens beslutanderätt. Revisionsverket betvivlar att man verkligen haft nytta av nettobudgeteringen i alla de nuvarande fallen med tanke på statsapparaten och styrningen av den.

Med hänsyn till styrningen av förvaltningen kommer en återgång till bruttobudgetering enligt utgiftsslag inte längre på frågan, menar utskottet. Å andra sidan är det inte heller skäl att utvidga nettobudgeteringen förrän det finns tillräcklig beredskap för att klara av det. I och med att finansieringen av i synnerhet stora utvecklingsprojekt kräver en viss grad av flexibilitet behöver de nettobudgeterade ämbetsverken eventuellt ges möjlighet att uppta kortfristiga lån

för dessa utgifter. Ett annat alternativ som bör utredas är om det anslag (28.81.22) som finansministeriet eller Statskontoret administrerar eventuellt kunde användas i exceptionella fall.

Främjande av företagsamheten

Statsrevisorerna fäster i sin berättelse uppmärksamheten vid hur företagsbeståndet utvecklats i Finland. Enligt de färskaste uppgifter som fanns att tillgå när berättelsen skrevs växte företagsbeståndet i Finland med bara cirka 900 företag 1999. Statsrevisorerna påpekar att tillväxten under perioden efter depressionen, alltså åren 1994—1999, var flera tusen per år. Enligt utredning till finansutskottet har nyetableringarna i Finland i bästa fall varit 3 000—4 000 fler än nedläggningarna. Preliminära uppgifter för 2001 tyder på en nedgående trend i detta hänseende. Nyetableringarna har under de senaste åren stagnerat och håller på att koncentreras till tillväxtcentra.

Det är bekymrande, menar statsrevisorerna, att finländarnas internationellt sett starka kompetensbas och växande kunnande efter hand som utbildningsnivån stigit inte kanaliseras till kompetensbaserad företagsamhet på samma sätt som i många jämförelseländer. Information till utskottet stöder uppfattningen att utbildning minskar företagsamhet, särskilt bland män. Ett av de största problemen för kvinnliga företagare är att få hem och arbete att gå ihop. Skolsystemet alstrar huvudsakligen folk för expertuppdrag inom stora organisationer.

Enligt en rad studier är hindren för att sätta upp ett företag många. Den relativt låga bruttonationalinkomsten per invånare i Finland är en svag grund att utveckla näringsverksamheten. Också näringsstrukturen har ansetts ålderdomlig och den sysselsättande servicesektorns andel liten. Serviceverksamheten är koncentrerad och i synnerhet egenföretagarnas andel är fortfarande liten. Antalet familjeföretag är minst i hela Europa.

Undersökningar ger vid handen att de regionala skillnaderna visavi nyetableringar är stora. Det som främst avhåller människor från att star-

ta eget är, såsom också statsrevisorerna konstaterar, risken med att vara företagare. Det handlar om den osäkra utkomsten, rädslan för att bli skuldsatt och farhågan att förlora sin egendom. Finansiärerna kan exempelvis kräva att en nyetablerad företagare skall ställa sin egen bostad som pant för lån. En EU-jämförelse tyder också på att avlönat arbete med därtill hörande trygghet är ett exceptionellt lockande alternativ i Finland jämfört med företagande och den risk som hänger samman därmed. Utskottet konstaterar att det förekommer brister också i företagarnas sociala trygghet. Detta tar sig konkreta uttryck när exempelvis en företagare insjuknar. Det behövs också ändringar i lagstiftningen för att komma åt detta missförhållande.

Man räknar med att mer än 50 000 företag står inför generationsskifte under de närmaste åren. Undersökningar ger vid handen att endast 15—20 procent av generationsskiftena sker inom familjen. Det innebär att antalet företag minskar, att arbetslösheten ökar och att den offentliga sektorn därmed får en extra börda att bära. Enligt utskottets mening kan statsmakten på ett avgörande sätt bidra till att generationsväxlingar sker.

Attityderna gentemot företagsamhet är enligt statsrevisorerna en viktig faktor som hämmar företagsamheten. Finland placerar sig lågt i internationella undersökningar som gällt företagande som yrkesalternativ eller företagarakтивitet. Det anmärkningsvärda är att också om attityderna är positiva väcker det i Finland inte ens tankar på att bli företagare, för att inte tala om att starta ett företag.

Statsrevisorerna tar också upp företagens sysselsättande effekt och konstaterar att de anställda vid små och medelstora företag ökat med 3 procent från 1994. Den största tillväxten under samma period stod mikroföretagen och småföretag med 10—49 anställda för, sammantaget ca 30 procent.

För att göra det lättare att skapa nya arbetsplatser har regeringen inlett ett företagaprojekt, vars syfte är att undanröja olika hinder för företagets verksamhet och uppmuntra förvaltningarna till åtgärder som främjar företagsetablering-

ar. I berättelsen redogörs för hur regeringens företagaprojekt har framskridit, vilka problem som förekommit och vilka åtgärder som kräver särskild uppmärksamhet i fortsättningen.

Regeringens företagaprojekt bygger enligt finansutskottets mening på riktiga premisser. Dess syfte är att få till stånd en fungerande marknad, göra företagandet till ett attraktivt yrkesalternativ och locka folk att bli företagare. Det gäller också att fokusera inte bara på företagets första kritiska år utan också på en minskning av sysselsättningsriskerna när företagen börjar expandera, menar utskottet.

Statsrevisorerna har särskilt fäst sig vid finländarnas attityder gentemot företagsamhet. Ett av delområdena i regeringens företagaprojekt är att fundera ut hur man kunde uppmuntra folk att bli företagare. Ett sätt kunde vara fostran till företagsamhet. Den fostran behandlas i berättelsen som ett stort block där såväl värderingar och attityder som motivation och kunskap ingår. Bearbetningen av kunskaper och motivation har ofta till åtskillnad från fostran till företagsamhet kallats företagaruutbildning. De i berättelsen relaterade åtgärder undervisningsministeriet satt in för att effektivisera fostran till företagsamhet är förträffliga, anser utskottet. Fostran till företagsamhet har relevans för alla inom skolsystemet.

Arbetet på att främja företagande har under den nya strukturfondsperioden 2000—2006 blivit den viktigaste strategin för regional utveckling. En rad projekt för fostran till företagsamhet med landskapsfokusering har också startat under 2001. Fostran till företagsamhet ingår som ämnesblock såväl i grundskolan som gymnasiet. I alla yrkesinriktade grundexamina finns företagarbaserade inbakad. Under perioden 2001—2003 genomför undervisningsministeriet och universiteten ett riksomfattande program för affärskunskap. I grundutbildningen för lärare varierar bredden på studierna i företagsamhet.

Utförda undersökningar ger belägg för att det är skäl att effektivisera fostran till företagsamhet. I vissa regionala enkäter har t.o.m. mer än 85 procent av de svarande ansett att man kan lära sig bli företagare. Oavsett vilken utbildning de svarande haft har de flesta menat att fostran till

företagsamhet lämpligen kan inledas i grundskolan. Läroinrättningarna är villiga att bygga ut fostran till företagsamhet, men den allmänna uppfattningen bland läroinrättningar på alla nivåer är att de behöver hjälp med detta arbete.

Statsrevisorerna påpekar också att företagen måste få bättre verksamhetspremissar. Detta anses i berättelsen helt riktigt vara beroende av flera politikområden, t.ex. den ekonomiska politiken och regionalpolitiken. Det händer ofta att de olika förvaltningarnas mål står i konflikt med varandra.

Lagstiftningen om företagsstöd har reviderats. Stödprogrammets branschdefinitioner breddades och därmed omfattas nu bl.a. servicebranscherna av stödet. Handels- och industriministeriet har berett ett handlingsprogram som avser att utsträcka effektutvärderingen till samtliga finansieringsåtgärder som vidtas inom förvaltningen.

Det har kommit till fler finansieringsinstrument. Det kan ses som ett steg i rätt riktning att t.ex. Finlands Industriinvestering Ab i sina placeringar prioriterar företag på groddstadiet och i startskedet. I berättelsen nämns att maximibeloppet för Finnvera Abp:s kvinnolån fördubblats. Enligt information till utskottet gäller detta också små lån. Möjligheten till delfinansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden gäller inte bara lån till kvinnliga företagare och smålån utan också företagarlån och investerings- och driftskapitallån.

Det har i flera sammanhang framkommit att det brister i de finländska företagens marknadskunnande. Kunnandet är dåligt i synnerhet i tillväxtstadiet. Som av berättelsen framgår färdigställdes som ett led i företagprojektet i början av 2001 ett långt utbildnings- och utvecklingsprogram för små och medelstora företag.

Statsrevisorerna anser att man bör undersöka vilka möjligheter t.ex. arbetskrafts- och näringscentralerna har att främja framväxten av kompetenskluster i sina respektive regioner. Det är ett helt bra förslag, menar utskottet, förutsatt att man samtidigt väger in premisserna för uppkomsten av kompetenskluster. Ett regionalt kompetenskluster kräver vanligen både ett rätt stort,

kraftigt expanderande branschföretag och ett universitet, en högskola eller något annat forskningsinstitut vars styrka ligger i det kompetensområde som skall utvecklas. Det går inte att skapa ett kompetenskluster enbart genom administrativa åtgärder, utan det krävs en kärna runt vilken klustret byggs upp. Det gäller att skapa förutsättningar för kompetenskluster också på mindre orter. I det sammanhanget bör exempelvis kompetensen vid yrkeshögskolorna tas i anspråk.

Finansutskottet håller med statsrevisorerna om att det behövs samverkan mellan flera förvaltningar för att gjuta in kraft i företagandet och företagsverksamheten. Det måste gå att göra en bedömning över förvaltningsgränserna av vilka effekter insatserna för främjande av företagsamheten fått. Det krävs också en energisk regional företagarpolitik för att nya företag skall kunna växa fram och det existerande företagsbeståndet stöttas. Detta i sin tur kräver att man undersöker förhållandena och potentialen i regionen och vet hur det förhåller sig på denna punkt samt att man på det regionala planet engagerar sig i utvecklingsarbetet.

Institutionsvård för äldre

Enligt statsrevisorerna är den rikstäckande rekommendationen om bättre vård och tjänster för äldre ett viktigt instrument i arbetet för att utveckla äldreomsorgen. För att rekommendationen skall kunna efterlevas i det praktiska livet behövs det omfattande samarbete på riksplanel, regionalt och lokalt. Det krävs också en rikstäckande uppföljning av hur rekommendationen utfaller. Statsrevisorerna har den uppfattningen att uppföljningen störs av att statistiken om servicen är bristfällig och inexakt. Det förekommer en del spänningar i samarbetet mellan socialvården och hälsovården beroende på divergerande synsätt. Det behövs mer debatt om principerna inom vård och omsorg anser statsrevisorerna.

Enligt rekommendationen från 2001 om bättre vård och tjänster för äldre skall alla kommuner ha en strategi för sin äldrepolitik och i denna strategi skall ingå ett program för utveckling av

servicestrukturen. Rekommendationen har satt fart på strategiarbetet i kommunerna, som sett den som ett nyttigt styrinstrument i utvecklingen av äldreomsorgen. Något som uppskattats särskilt är rekommendationerna om resursdimensioneringen inom äldreomsorgen. Merparten av kommunerna har redan blivit klara eller är sysselsatta med en strategi för äldrepolitiken. Som statsrevisorerna påpekar är det angeläget att den statistik som behövs för uppföljningen av rekommendationerna förbättras och begreppsapparaten preciseras. Enligt information till utskottet har social- och hälsovårdsministeriet planer på att tillsätta en arbetsgrupp kallad "Tietouudistus 2005" med uppgift att göra en helhetsutredning av statistikföringen inom social- och hälsovården. Ett sätt att göra statistiken och uppföljningen bättre är bl.a. att ta fram nyckelindikatorer för uppföljning av kvalitetsrekommendationerna och effektivisera datainsamlingen såväl länsvis som på riksplanet.

Statsrevisorerna påtalar också bristen på samsyn i samarbetet mellan socialvården och hälsovården, något som kan göra det svårare att samordna klienternas servicebehov och serviceutnyttjandet. Finansutskottet är helt överens med statsrevisorerna och konstaterar att ett så gott samarbete som möjligt gynnar både klienter och huvudmän, inte minst då det behövs alltmer hälsovårdsexpertis inom äldreomsorgen. Det gäller också att få de anhöriga att engagera sig aktivare. Kvalitetsrekommendationen om vård och tjänster för äldre utgår från idén om en övergripande bedömning av vården och pläderar därför för att äldreomsorgen skall ses i ett helhetsperspektiv. Också lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, som trädde i kraft den 1 januari 2001, förutsätter att det utarbetas en service- och vårdplan för varje klient inom socialvården.

Institutionsvården för äldre har förändrats radikalt under det senaste årtiondet. Tydligast markeras detta av att klienterna i serviceboende har mer än tredubblats. Också boende i ålderdomshem har i vissa fall förbytts i intensifierat serviceboende. Efter hand som det intensifierade serviceboendet ökat har klientnumerären

inom den traditionella långtidsvården minskat. Personalnumerären inom serviceboende motsvarar emellertid inte längre det som skulle behövas i dag. Tidigare var invånarna i servicebostäderna i gott skick men i dagsläget finns det allt fler sjukliga åldringar i dessa bostäder. På många institutioner är personalstyrkan minimal särskilt under kvällar, nätter och veckoslut, trots att vårdbehovet inom institutionsvården för äldre och det intensifierade serviceboendet inte förändras på samma sätt som inom akutvården. När det gäller vården av äldre behövs det ett rejält personaltillskott till den slutna vården och det intensifierade serviceboendet. En betryggande stor vårdpersonal borgar också för att större hänsyn tas till de i högsta grad hjälp- och vårdbehövande åldringarnas människovärde och rättssäkerhet och för att personalen skall orka bättre i sitt arbete. Utskottet vill också framhålla vikten av att personalen är kompetent och fortbildar sig. Mestadels är personalen inte särskilt aktiv när det gäller att på eget initiativ söka sig till tilläggsutbildning och fortbildning och i regel förekommer det inte heller handledning inom äldreomsorgen.

I praktiken är personalens möjligheter att stödja de äldre socialt och ordna olika slag av aktiviteter begränsade. Därför gäller det att lyssna till de anhöriga och stärka deras engagemang i äldreomsorgen. Dessutom kunde frivilligorganisationer, däribland de som bedriver väntjänst, involveras mer så att samarbetet mellan organisationer, kommuner och andra aktörer är bättre samordnat och intensivare.

Förbättringar i närståendevården

Statsrevisorerna påtalar en del missförhållanden i närståendevården. De konstaterar att närståendevården är en billig och för vårdtagaren mänsklig vårdform. Ibland kan närståendevård vara det enda alternativet och klienten har ingen valfrihet om det inte finns annan vård att tillgå eller om andra vårdformer är mycket svårtillgängliga. Stödet till närståendevårdarna är inte tillräckligt stort, menar statsrevisorerna. Samhället måste ta sitt ansvar för att närståendevårdarna

inte skall "stupa på sin post". Närståendevårdarna måste få adekvat ersättning för sitt arbete samt nödvändiga stödtjänster, anordningar och hjälpmedel. Det är inte lämpligt enligt statsrevisorerna att klientavgift tas ut för stödet för närståendevård, som bara består av ett arvode.

Nuläget och brister. Det finns uppskattningsvis 300 000 närståendevårdare i Finland. Av dem får knappt 10 procent kommunalt stöd för närståendevård. Av vårdtagarna inom närståendevården var cirka två tredjedelar över 65 år. Närståendevården handlar följaktligen huvudsakligen om vård av åldringar i hemmet, men det finns också handikappade och kroniker som vårdas hemma av närstående personer.

Riksdagen har ett flertal gånger lyft fram missförhållandena och utvecklingsbehoven inom närståendevården, men en lång rad problem kvarstår fortfarande. Ett stort problem är att närståendevårdarna behandlas olika på olika orter. Eftersom stödet är en behovsprövad och anslagsbunden social tjänst, får kommunerna fatta beslut om stödet och dess omfattning. Enligt en utredning finns det redan nu kommuner som över huvud taget inte betalar ut något stöd för närståendevård. I vissa fall betalas stödet bara till de i vårdhänseende tyngsta klienterna och stödet kan dras in närhelst under året när anslagen tar slut. Enligt erhållen information finns det fall där förmögenheten har beaktats, även om förmögenhetsprövning inte hör till kriterierna för stödet för närståendevård. Dessutom varierar vårdarvodet avsevärt från kommun till kommun och i praktiken är det skralt med arrangemangen under de dagar närståendevårdarna är lediga. Insatserna för att ge närståendevårdarna utbildning, handledning och annat stöd är blygsamma. Också beskattningen har ansetts oskäligt sträng i synnerhet när vårdaren har andra löne- och pensionsinkomster, då betraktas nämligen arvodet som biinkomst. Närståendevårdarna har inte rätt till skattefri kostnadsersättning även om vården ger upphov till kostnader. Informationen om stödet för närståendevård är ofta bristfällig och därför kan det i en del kommuner vara rena slumpen att man får stödet.

Lagens syfte är att de kommunala tjänsterna skall stödja närståendevården och sättas in i de mest krävande fallen. I praktiken är det mycket sällan som hushåll med närståendevårdare får kommunal service, med undantag för eventuell färdtjänst. Praxis i fråga om serviceavgifter är också mycket brokig. Att klientavgift tas ut på stöd för närståendevård som enbart ges i form av arvode betraktas som allt annat än rättvist. Den relativt nya praxis grundar sig på högsta förvaltningsdomstolens beslut från den 1 september 2000. Enligt beslutet har kommunen rätt att ta ut klientavgift av den som får stöd för närståendevård också när stödet endast består i vårdarvode till närståendevårdaren.

Det har uppskattats att ca 10 000 personer som får närståendevård skulle vara intagna på institution om inte närståendevården fanns. Tack vare systemet sparar samhället i runt tal 250 miljoner euro räknat enligt kostnadsnivån 1999. År 2000 betalades till närståendevårdare med vilka ingåtts avtal cirka 50 miljoner euro i vårdarvode. Siffrorna visar inte alla kostnads- eller spareffekter av närståendevården, men i ett kommunalekonomiskt perspektiv är nyttan av denna vårdform avsevärt större än kostnaderna.

Angelägna förbättringar. Närståendevården har en viktig funktion i och med att den utgör en ersättning för och ett komplement till offentlig service, i synnerhet institutionsvård. Den sparar in pengar åt samhället och är mänskligare än institutionsvård. Framtiden för ingalunda med sig några lättnader när det gäller vården av åldringar och handikappade, utan närståendevården blir allt viktigare ju äldre befolkningen blir och ju mer samhällets kostnader ökar. Närståendevården bör ges samma status som andra former av vård i hemmet och det gäller att också på riksplaneln fokusera på att förbättra den.

Finansutskottet anser att man bör hjälpa närståendevårdarna att orka i sitt arbete genom att ge dem realistiska möjligheter att ta ut sina lagfästa lediga dagar. Ofta låter närståendevårdarna bli att utnyttja sina lediga dagar, om ersättande vård inte finns att tillgå och man inte vill flytta över vårdtagaren till en institution för de ledi-

ga dagarna. Också det faktum att ersättande vård kostar inskränker på närståendevårdarnas möjligheter och vilja att ta ut sina lediga dagar. Utskottet understryker vikten av att system med lediga dagar utvecklas så att vårdarna faktiskt har möjlighet att ta ut ledigt och att också adekvata resurser finns att tillgå för detta. Det skulle bli avgjort lättare för vårdarna att utnyttja sina lediga dagar om den ersättande vården var kostnadsfri. Utskottet vill i detta sammanhang hänvisa till social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 26/2001 rd om en lagändring som gällde en ökning av antalet lagfästa lediga dagar för närståendevårdare. Social- och hälsovårdsutskottet framhöll att utvidgningen av rätten till ledig tid inte får förverkligas genom en kringkörning av närståendevården eller en sänkning av stödet.

Ett annat stort problem inom närståendevården är att serviceavgifterna inte är enhetliga över hela kommunlinjen och att avgifterna ofta är så höga att vårdarna och vårdtagarna inte har ekonomiska möjligheter att ta emot hjälp. Utskottet menar att storleken på avgifterna och kvaliteten på vården bör stå i rättvis och skälig proportion till varandra och att den öppna vården bör prioriteras i de avgiftspolitiska besluten. Som statsrevisorerna påpekar är det inte lämpligt att kommunerna tar ut en klientavgift för stödet för närståendevård som bara består av ett arvode.

Närståendevården bör ges en starkare ställning i den kommunala servicestrukturen och ingå som ett element i ett större servicekomplex för hemvård, där de andra elementen utgörs av andra hemtjänster. För att närståendevården skall kunna ges en starkare ställning måste den finansiella basen för vården stärkas. I framtiden bör stödet inte längre vara beroende av i vilken kommun vårdaren och vårdtagaren bor och hur kommunens ekonomi ser ut. Också vårdarvoden bör fastställas exaktare med hänsyn till hur krävande och bindande vården är.

Det är i högsta grad ensamt att arbeta som närståendevårdare, arbetet är bindande och ofta är vårdarna själva ålderstigna och trötta. Studier pekar på att närståendevårdarna behöver ett större stöd i sitt arbete. Enligt utskottets åsikt gäller

det att rejält öka på stödtjänsterna och alldeles särskilt se till att ålderstigna vårdare orkar och får stöd. Kommunerna bör också ta med de anhöriga och organisationer i arbetet på att förbättra närståendevården. Närståendevårdare och Vänner rf är en riksorganisation som bl.a. kommer ut med information och tillhandahåller stödtjänster. Det primära ansvaret för tjänsteproduktionen ligger hos kommunerna, men dessa kunde gott intensifiera samarbetet med Närståendevårdare och Vänner rf och dess kretsorganisationer, som exempelvis kunde tillhandahålla stödtjänster för närståendevårdare.

På det hela taget gäller det att målmedvetnare gå in för att utveckla närståendevården och undersöka grundligt hur t.ex. lagstiftningen fungerar, hur samarbetet mellan social- och hälsovården löper inom hemvården och hur den offentliga hemvården, den privata hemvården och den hemvård som den tredje sektorn står för kunde passas ihop. Det kunde enligt utskottet vara motiverat att involvera kommunerna i ett regionalt försök på frivillig basis för att sätta fart på förbättringsarbetet. Under försöket skulle bl.a. premisser för beviljande av närståendevård, kriterier för vårdkvalitet och deltagarkriterier arbetas fram. Resultatet kunde sedan läggas till grund för en kommunvis bedömning av vilka ekonomiska effekter försöket haft för de offentliga social- och hälsovårdstjänsterna.

De regionala skillnaderna i arbetslösheten

Trots att sysselsättningsutvecklingen har varit positiv under de senaste åren har de regionala skillnaderna i sysselsättningen och arbetslösheten ökat, konstaterar statsrevisorerna. Den ökade produktionen och förbättrade sysselsättningen, som i första hand bygger på informationsteknologin, elektronik- och metallindustrin och afärslivets tjänster, har huvudsakligen koncentrerats till stadscentren i södra och västra Finland och till Uleåborgsregionen. I tillväxtbranscherna har det varit efterfrågan på arbetskraft speciellt i de unga åldersklasserna.

De relativa skillnaderna i arbetslösheten mellan regionerna jämnade ut sig efter lågkonjunk-

turen i början av 1990-talet. Under uppgången efter lågkonjunkturen har de absoluta skillnaderna i arbetslösheten ökat mellan regionerna. Utvecklingen är enligt utskottet såtillvida intressant att den skett samtidigt som sysselsättningen allmänt taget förbättrats. En bidragande orsak har varit att migrationen varit kraftigare än väntat efter lågkonjunkturen. Det framgår också av berättelsen att de regionala skillnaderna i utbudet på arbetskraft hänger samman med den alltviligare inrikes omflyttningen.

Av berättelsen framgår också att förbättringen i sysselsättningen 1995—2000 koncentrerades till södra Finland. Sämst utvecklades sysselsättningsläget i Kajanaland.

Statsrevisorernas observationer gäller självfallet främst år 2000. Enligt erhållen information tog utvecklingen en ny vändning särskilt i början av 2001. Inom flera regioner började arbetslösheten åter öka. Detta kan delvis förklaras med att det funnits arbetslösa bland inflyttarna. Sysselsättningsläget försämrades inom byggbranschen och databranschen. Samtidigt har arbetslöshetens karaktär ändrats. Den strukturella arbetslösheten är fortfarande anmärkningsvärt stor. Finansministeriet förutspår i sin nyaste konjunkturöversikt att människor kommer att få gå längre utan arbete och att de regionala skillnaderna i arbetslösheten ökar.

I berättelsen ingår en analys av de faktorer som lett till de regionala skillnaderna. Det finns ett positivt samband mellan ett ökat arbetskraftsutbud och en minskad arbetslöshet när efterfrågan på arbetskraft är stor. Arbetsmarknadens effektivitet blir större i de områden där det finns gott om arbetstagare och arbetstillfällen. Här möts de som bjuder ut arbete och de som utför det effektivare än i andra områden. Den ekonomiska tillväxten har haft en större sysselsättande effekt i södra Finland än i östra och norra Finland, eftersom produktionsstrukturen i södra Finland är starkare servicedominerad. Det råder inget tvivel om att produktionsstrukturen har bidragit till uppkomsten av de regionala skillnaderna. Områden med fler högteknologiföretag än i genomsnitt utvecklas snabbare. Samtidigt kon-

centreras de nya arbetstillfällena allt klarare till några få städer, konstaterar statsrevisorerna.

Det behövs enligt utskottet en bred uppsättning instrument för att jämna ut de regionala skillnaderna i arbetslösheten. Statsrevisorerna har främst behandlat de metoder arbetskraftsförvaltningen förfogar över. Finansutskottet har redan tidigare (FiUB 5/2001 rd) lyft fram ett viktigt instrument, stödsysselsättningen. Vid behov bör budgettekniska lösningar tillgripas för att det skall bli lättare att utnyttja detta instrument. Statsrevisorerna instämmer i finansutskottets tidigare överväganden och menar att det är viktigt att man utreder om sysselsättningsanslagen kunde inordnas under ett enda moment.

I berättelsen tas också upp frågan om vilka effekter de arbetskraftspolitiska åtgärderna haft. Utgående från de undersökningar som gjorts är det enligt utskottet helt klart att fördelarna är större än nackdelarna. På plussidan står exempelvis att utgifterna för arbetslöshetsförmåner minskar och skatteintäkterna ökar. Det har uppskattats att samhällets nettokostnader minskar till cirka en tredjedel av bruttoutgifterna till följd härav. På det personella planet kan åtgärderna i många fall förhindra en bestående utslagning och förtidspensionering, något som också får sociala konsekvenser.

Regionalpolitiken kommer också i framtiden att ha en viss betydelse när det gäller att jämna ut de regionala skillnaderna, även om statsrevisorerna påpekar att den traditionella regionalpolitiken förlorat sin betydelse. Företagen kommer också hädanefter att behöva exempelvis det regionala transportstödet. Arbetsförvaltningens metoder måste kompletteras med andra metoder för att styra lokaliseringen av företag. Det är också skäl att fundera på hur arbetskraftsreserverna kunde utnyttjas när de stora åldersklasserna lämnar arbetslivet. I det läget gäller det, som statsrevisorerna konstaterar, att i ett regionalt sammanhang kunna anpassa den arbetslösa arbetskraftens kvalifikationer till kvalifikationskraven för de lediga jobben.

Problemen till följd av den strukturella arbetslösheten i kombination med den regionala differentieringen av arbetslösheten gör att sam-

arbetet mellan olika sektorer är ett måste i framtiden. För att de regionala särdragen skall kunna beaktas bättre krävs det inte bara arbetskrafts- politiska åtgärder utan också finanspolitiska och skattepolitiska åtgärder och åtgärder av ovan nämnt slag som gynnar företagsamhet.

Bostadsmarknadens utveckling särskilt i tillväxtcentra

Enligt statsrevisorerna förefaller det som om obalansen på bostadsmarknaden fortsättningsvis skulle förvärras. Särskilt i tillväxtcentra är utbudet på hyresbostäder och ägarbostäder till skäligt pris konstant för litet i förhållande till efterfrågan. De bostadslösa är också fortfarande många. Statsrevisorerna menar att arava- och räntestödssystemet bör bibehållas som ett användbart alternativ bland metoderna att öka utbudet på hyresbostäder för att därigenom säkerställa att beståndet av hyresbostäder till skäligt pris är tillräckligt och att hyresbostadsmarknaden fungerar. Statsrevisorerna understryker planläggningspolitikens betydelse med avseende på sänkta realpriser för byggnadsrätt och boendekostnader. För huvudstadsregionen är det viktigt med lösningar som snabbt får i gång en tillräcklig bostadsproduktion. Det behövs också särskilda åtgärder för att uppnå en mer balanserad utveckling i landets olika delar. När det gäller bidraget för byggande av kommunalteknik i huvudstadsregionen efterlyser statsrevisorerna en bredare principdiskussion om den nya understödsformen är ändamålsenlig och kommer i rätt tid i förhållande till de aktuella regionalpolitiska utvecklingsåtgärderna. Statsrevisorerna påpekar också att anslagen för lån för totalrenovering av bostadshus har skurits ned och att det krävs större satsningar på utveckling av förorter. Besluten om bostadsbyggande bör tas med hänsyn till åldringarnas behov och att befolkningen blir äldre.

Kommentarer till berättelsen. Merparten av de problem och missförhållanden som statsrevisorerna tar fram i sin berättelse är desamma som finansutskottet påtalade när utskottet behandlade årets budget (FiUB 37/2001 rd). Statsrevisorer-

nas uppfattning om problemen på bostadsmarknaden ger en bra bild av läget år 2000. Obalansen på bostadsmarknaden kvarstår fortfarande och befolkningsutvecklingen i tillväxtcentra följer linjen från tidigare år. Enligt en ny befolkningsprognos från Statistikcentralen håller trenden i sig också i framtiden. Fram till 2010 beräknas invånarantalet i huvudstadsregionen och dess randkommuner öka med ca 117 000. Av denna siffra står den naturliga folkökningen för 37 procent. I och med att bostadshushållen i snitt blir mindre och antalet bostadshushåll därmed ökar står vi inför en allt större bostadsbrist. Åldringarna ökar kraftigt i antal och fram till 2030 beräknas antalet personer över 65 år öka med ca 600 000. Priserna på ägarbostadsmarknaden var stabila 2001, men däremot fortsatte hyrorna att stiga kraftigt. Bostadsproduktionen mattades av något 2001 och färre än 30 000 bostäder påbörjades. År 2002 tros bostadsproduktionen hålla föregående års nivå.

Statsrevisorerna konstaterar att det för huvudstadsregionen är nödvändigt med lösningar som bidrar till att en tillräcklig bostadsproduktion snabbt fås i gång. Samtidigt efterlyser statsrevisorerna en bredare principdiskussion om bidraget för byggande av kommunalteknik i huvudstadsregionen är ändamålsenligt och kommer i rätt tid i förhållande till de aktuella regionalpolitiska utvecklingsåtgärderna. En annan sak som enligt statsrevisorerna kräver diskussion är statens insatser i andra tillväxtcentra för att utveckla regionerna och bostadsbyggandet så att det kommer i balans.

Regeringen antog i juni 2000 en bostadspolitisk strategi med 13 konkreta utvecklingsprojekt. En av de viktigaste slutsatserna i den riktäckande strategin är att landets olika delar skiljer sig markant från varandra vad beträffar bostadsproblemens art och djup. Därför behövs det också på rikspanet en bostadspolitik som är mer anpassad till behoven i regionerna, inbegripet de ekonomiska regionerna, och kommunerna.

Det projektspecifika bidraget för kommunalteknik bygger på ett samverkansdokument mellan staten, huvudstadsregionen och dess kranskommuner. Syftet med stödet är att få i gång el-

ler tidigare lägga sådana nya bostadsområden som annars skulle löpa risk att fördröjas eller inte byggas alls. Understödet är avsett för s.k. minimiinvesteringar i byggande av kommunal teknik. Det kan vara fråga om exempelvis kostnader för ordnad vattenförsörjning och avloppshantering. Systemet skall gälla 2002—2005.

Riksdagen godkände understödet till huvudstadsregionen för byggande av kommunal teknik när den behandlade budgeten för 2002. Finansutskottet konstaterar i budgetbetänkandet att understödet för kommunal teknik är ett principiellt viktigt och lämpligt sätt att få i gång bostadsproduktionen i de områden där bostadsbristen är störst och att gynna framväxten av en lämplig områdesstruktur. På detta sätt kan områdesstrukturen styras så att den backas upp av kollektivtrafiken, framför allt spårvägstrafiken, vilket är nödvändigt med tanke på målen för den nationella klimatstrategin. Den rikstäckande strategin har aktiverat också en rad andra kommuner och regioner att ta initiativ i bostadspolitiken. Staten har startat upp ett regioncentrumprogram och inlett en samrådsprocess med kommunerna också i en del andra tillväxtcentra. Syftet att främja speciellt det regionala samarbetet inom bostadspolitiken. Om också andra tillväxt- och regioncentra åtar sig att utveckla områdena utifrån ett liknande samarbetsdokument, bör statens stödåtgärder också omfatta dem, påpekade finansutskottet i sitt budgetbetänkande.

I samband med budgetbehandlingen lyfte riksdagen också fram missförhållandena i fråga om lånevillkoren för aravalån och förutsatte att lånevillkoren ses över bl.a. så att de boendes betalningsförmåga beaktas bättre. Regeringen har nu efteråt beslutat sänka realräntan för nya aravahyreslån från 3,7 till 2,95 procent. Också amorteringarna börjar tidigare än förut. Ändringarna förbättrar lånevillkoren för nya lån, men bara i ytterst liten omfattning och påverkar över huvud taget inte hyresnivån. Också när det gäller gamla aravalån sänks de högsta räntorna i vissa enstaka fall. Men de mått och steg regeringen vidtagit förbättrar inte på alla punkter lånevillkoren för gamla lån på det sätt riksdagen förutsatte.

Riksdagen har också ägnat åldringarnas bostadsfrågor uppmärksamhet och höjde i årets budget bevillningsfullmakten för reparationsunderstöd, som används bl.a. för att förbättra de åldrande befolkningens bostadsförhållanden. Riksdagen förutsatte också att bevillningsfullmakten för reparationsunderstöd höjs i framtiden och att behovet av energiekonomiska understöd beaktas med tanke på klimatpolitiken. I budgeten för 2002 togs in nya åtgärder för att råda bot på bostadslösheten. Anslaget till understöd för andelen eget kapital för byggande av bostäder för bostadslösa och flyktingar höjdes och understöd började också beviljas för anskaffning av bostäder.

Miljöministeriet tillsatte den 20 september 2000 en kommission för att göra upp ett förslag hur de finansiella systemen i fråga om ansvaret för att genomföra planer och samhällsbyggande kunde förbättras. Den nuvarande fördelningen av kostnaderna för genomförande av planer, det vill säga att kommuninvånarna betalar och markägarna profiterar, har ur ett samhällsperspektiv inte ansetts rättvist. Meningen är att ge kommunerna bättre möjligheter att upprätthålla en bostadsproduktion till skäligt pris och ett betryggande tomtutbud för annat byggande utan att planekostnaderna ställer hinder i vägen. Kommissionen föreslår i sitt betänkande, som blev klart den 6 mars 2002, bl.a. ett system enligt vilket markägare som har avsevärd nytta av en detaljplan deltar i de kostnader kommunen åsamkas för genomförandet av planen.

Andra observationer

Utskottet har vid behandlingen av statsrevisorernas berättelse för 2000 konstaterat att revisorerna förutom frågorna ovan tagit ställning till en lång rad andra frågor som kräver åtgärder från regeringens sida. Bland dessa har utskottet fäst sig särskilt vid följande:

- hovrätternas verksamhet
- statens personal och statens konkurrenskraft som arbetsgivare
- alternativen till ägarstyrning i statsbolagen

- systemet med statsandelar för undervisnings- och kulturverksamhet
- den offentliga finansieringen av den privata social- och hälsovården och problemen inom den finansiella interaktionen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan sagda föreslår finansutskottet, som med stöd av 39 § 4 mom. riksdagens arbetsordning har utsett ordföranden för fi-

nansutskottets förvaltnings- och granskningsdelegation att föredra ärendet i plenum,

att riksdagen beslutar sända denna berättelse med anmärkningar och förslag till regeringen för sådana åtgärder som föranleds av påpekandena i detta betänkande och

att riksdagen uppmanar regeringen att ta in en berättelse om dessa åtgärder i sin relation angående statsverkets förvaltning och tillstånd år 2001.

Helsingfors den 19 april 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Maria Kaisa Aula /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd (delvis)
medl. Olavi Ala-Nissilä /cent
Pirjo-Riitta Antvuori /saml
Matti Huutola /vänst (delvis)
Timo Ihamäki /saml (delvis)
Seppo Kääriäinen /cent (delvis)
Reijo Laitinen /sd
Markku Laukkanen /cent (delvis)
Hanna Markkula-Kivisilta /saml
Tuija Nurmi /saml (delvis)
Mauri Pekkarinen /cent
Virpa Puisto /sd (delvis)
Ola Rosendahl /sv (delvis)

Matti Saarinen /sd (delvis)
Anni Sinnemäki /gröna
Sakari Smeds /kd (delvis)
Irja Tulonen /saml
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Kari Uotila /vänst (delvis)
ers. Ulla Juurola /sd
Kari Kantalainen /saml
Riitta Korhonen /saml (delvis)
Mikko Kuoppa /vänst
Hannes Manninen /cent (delvis)
Jussi Ranta /sd (delvis)
Anu Vehviläinen /cent.

Sekreterare i delegationerna var

utskottsråd Alpo Rivinoja
utskottsråd Hellevi Ikävalko

utskottsråd Marjo Hakkila
utskottsråd Maarit Pekkanen.